

**NESNOVNA KULTURNA
DEDIŠČINA SLOVENIJE
NA UNESCOVIH SEZNAMIH**

**Intangible Cultural Heritage
of Slovenia on the UNESCO Lists**

(2016–2018)

Nesnovna kulturna dediščina Slovenije na Unescovih seznamih (2016–2018)

Intangible Cultural Heritage of Slovenia on the UNESCO Lists (2016–2018)

Urednici / Editors: mag. Anja Jerin, mag. Adela Pukl

Besedila v publikaciji so povzetki predstavitev elementov nesnovne kulturne dediščine, ki so del nominacijskih dosjejev za vpis na Unescov Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva in so dostopni na spletni strani Unesca. / The texts in the publication are summaries of presentations of elements of intangible cultural heritage taken from nomination dossiers for inscription on the UNESCO Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity and are accessible on the UNESCO website.

Prevodi uvodnih nagovorov v angleški jezik / Translation of forewords into English: David Limon

Prevodi v slovenski jezik / Translation into Slovene: Tanja Ostrman Renault

Lektura slovenskih besedil / Language revision of Slovene texts: Irena Destovnik

Oblikovanje in grafična priprava / Design and layout: Nežka Božnar, dr. Jana Vilman

Fotografija na naslovnici / Cover photo: Jason Gardner, Anja Jerin, Darja Kranjc, Tanja Mlinar

Fotografije na notranji strani / Photographs on the inner page: Marija Makarovič, Boris Orel, Janko Šelhaus, Valens Vodušek

Izdal / Published by: Slovenski etnografski muzej, zanj dr. Tanja Roženberger / Slovene Ethnographic Museum, represented by dr. Tanja Roženberger

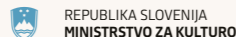
Tisk / Printed by: Tiskarna Medium

Naklada / Print run: 750

Ljubljana 2019

Publikacija je izšla s podporo Slovenske nacionalne komisije za Unesco in Ministrstva za kulturo Republike Slovenije. /

The publication has been issued with the support of the Slovenian National Commission for UNESCO and the Ministry of Culture of the Republic of Slovenia.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

39(497.4)
719(497.4)

NESNOVNA kulturna dediščina Slovenije na Unescovih seznamih = Intangible cultural heritage of Slovenia on the UNESCO lists : (2016-2018) / urednici, editors Anja Jerin, Adela Pukl ; [prevodi uvodnih nagovorov v angleški jezik David Limon, prevodi v slovenski jezik Tanja Ostrman Renault ; fotografije Marija Makarovič ... et al.]. - Ljubljana : Slovenski etnografski muzej, 2019

ISBN 978-961-6388-73-3
1. Vzp. stv. nasl. 2. Jerin, Anja
COBISS.SI-ID 302264064

NESNOVNA KULTURNA DEDIŠČINA SLOVENIJE NA UNESCOVIH SEZNAMIH

Intangible Cultural Heritage of Slovenia on the UNESCO Lists

(2016–2018)

Urednici / Editors: Anja Jerin, Adela Pukl
Ljubljana 2019

Kazalo

Predgovor direktorice Slovenskega etnografskega muzeja	6
Predgovor predstavnice Slovenske nacionalne komisije za Unesco	8
Predgovor predstavnice Ministrstva za kulturo Republike Slovenije	10
Predgovor urednic	12
Slovenija na Unescovih seznamih	14
Škofjeloški pasijon	16
Obhodi kurentov	20
Veščina suhozidne gradnje, znanje in tehnike	24
Klekljanje čipk v Sloveniji	28
Kontaktne podatki	32

Contents

Foreword of the director of the Slovene Ethnographic Museum	7
Foreword of the representative of the Slovenian National Commission for UNESCO	9
Foreword of the representative of the Ministry of Culture of the Republic of Slovenia	11
Foreword of the editors	13
Slovenija on the UNESCO Lists	14
Škofja Loka Passion Play	16
Door-to-door Rounds of <i>Kurenti</i>	20
Art of Dry Stone Walling, Knowledge and Techniques	24
Bobbin Lacemaking in Slovenia	28
Contact information	32

Predgovor direktorice Slovenskega etnografskega muzeja

V Republiki Sloveniji se na področju nesnovne kulturne dediščine lahko ponašamo z mnogimi uspehi. Številčnost vpisov v nacionalni *Register nesnovne kulturne dediščine* in do leta 2018 štirje vpisi na Unescov *Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva* so odlična potrdila dela s tovrstnimi vsebinami. Vendar je bolj kot številčnost vpisanih enot pomembno splošno razumevanje nesnovne kulturne dediščine v družbi in umevanje pravih odgovorov vprašanjem in razmislekom – Kaj nesnovna kulturna dediščina pravzaprav je in kaj obsega, kako krhka in minljiva je lahko njena vsebina, na kakšen način je prepletena s sedanostjo in kaj nam prinaša za prihodnost? Kako jo lahko negujemo in prenašamo iz roda v rod, iz generacije v generacijo, kako z njo živimo in na kakšen način jo spoštujemo kot vrednoto?

Slovenski etnografski muzej je kot osrednji nacionalni etnološki muzej v državi vpet v mnoge strokovne izzive na tem polju, s posebno

Tanja Roženberger,
direktorica Slovenskega etnografskega muzeja

nalogo *Koordinatorja varstva nesnovne kulturne dediščine*, ki jo opravljamo od leta 2011, pa so naša prizadevanja in strokovni izzivi še toliko bolj usmerjeni. V muzeju evidentiramo in hranimo obsežno in raznovrstno dokumentacijo o ustnem izročilu, uprizoritvenih umetnostih, družbenih praksah, ritualih in praznovanjih, znanjih o naravi in svetu in tradicionalnih obrtnih veščinah. S teoretskimi razpravami v mednarodnem prostoru razširjamo misel o dediščini in z njo, z razstavami sporočamo in se povezujemo. Tudi vodenje različnih postopkov je naša obveznost in zaveza za uspešno strokovno delo.

Veseli nas, da je knjižna zbirka *Koordinatorja varstva nesnovne kulturne dediščine* bogatejša prav za izdajo, ki predstavlja vpise Slovenije na Unescov *Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva*. Z njo predstavljamo slovenske vsebine in bralke in bralce ozaveščamo o tem pomembnem seznamu in hkrati poudarjamo umeščenost Slovenije na zemljevidu človeštva.

Foreword of the director of the Slovene Ethnographic Museum

The Republic of Slovenia can boast of many successes in the field of intangible cultural heritage. The number of entries in the national *Register of the Intangible Cultural Heritage* and the four inscriptions (until 2018) on the UNESCO *Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity* are an excellent confirmation of the work with this kind of content. But more important than the number of units listed is the general understanding of intangible cultural heritage in society and the appearance of the right kinds of answers to questions and concerns – What actually is intangible cultural heritage, what does it encompass, how fragile and transient is its content, in what way does it connect with the present and what does it offer for the future? How can we nurture it and pass it on from one generation to the next, how should we live with it and how to respect it as something of value?

The Slovene Ethnographic Museum, as the central national ethnological museum, faces many challenges in this field and since it was entrusted with the role of *Coordinator for the Safeguarding*

Tanja Roženberger,
director of the Slovene Ethnographic Museum

of the Intangible Cultural Heritage in 2011, its efforts have been increasingly directed towards this area. The museum holds extensive and varied documentation on oral tradition, performing arts, social practices, rituals and celebrations, on knowledge relating to nature and the world, as well as on traditional craft skills. Through theoretical discussions in the international domain we disseminate the concept of heritage, while through exhibitions we report on it and forge links. It is also our responsibility to lead various procedures and we have an obligation to carry out our professional work successfully.

We are pleased that the book collection of the *Coordinator for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage* now features a publication about Slovenia's entries on the UNESCO *Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity*. This book will present and inform readers about the Slovene content on this important list, at the same time emphasising Slovenia's place on the map of humanity.

Predgovor predstavnice Slovenske nacionalne komisije za Unesco

Oktober 2003 je Unesco po več kot treh desetletjih pogajanj, lobiranja, razprav in študij sprejel *Konvencijo o varovanju nesnovne kulturne dediščine*, ki jo pogosto primerjajo z izredno uspešno in popularno Unescovo *Konvencijo o varstvu svetovne kulturne in naravne dediščine* iz leta 1972. Poleg snovne kulturne in naravne dediščine smo tako s sprejetjem Konvencije leta 2003 z mednarodnim zavezujočim dokumentom zaščitili še nesnovno kulturno dediščino. Po več kot 15 letih od njene uveljavitve lahko zatrdimo, da je povzročila velike premike pri varovanju nesnovne kulturne dediščine tako na nacionalni kot tudi mednarodni ravni – predvsem v tistih državah pogodbenicah, ki na področju varovanja te dediščine niso imele veliko formalnih izkušenj.

Magdalena Tovornik,

podpredsednica Slovenske nacionalne komisije za Unesco

Lahko celo trdimo, da se je svet v popolnosti zavedal pravega in neprecenljivega pomena nesnovne kulturne dediščine šele po nastanku te Konvencije. To dokazujejo tudi trije različni sezname, ki so državam na voljo za vpis svojih elementov nesnovne kulturne dediščine. Še zlasti se zdijo pomembni tisti, na katerih so elementi, ki nujno potrebujejo takojšnjo zaščito pred propadom. Zavest o vrednosti vsega, kar so nam zapustili naši predniki in kar nas opredeljuje kot kulturni narod z lastno tradicijo, se je v vseh predelih sveta izjemno povečala. Dejstvo, da Konvencija vsebuje tudi nujno sodelovanje lokalnih skupnosti, kjer je ta nesnovna kulturna dediščina nastala, ali posameznih skupin, ki jo negujejo, daje Konvenciji še poseben ljudski in človeški pečat.

Foreword of the representative of the Slovenian National Commission for UNESCO

In October 2003, after more than three decades of negotiation, lobbying, debate and studies, UNESCO accepted the *Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage*, which is often compared with the exceptionally successful and popular UNESCO *Convention for the Protection of the World Cultural and Natural Heritage* of 1972. The acceptance of the 2003 Convention meant that there was now an internationally binding document for intangible cultural heritage, in addition to the one for tangible and natural heritage. More than fifteen years later, we can confirm that it brought about a great shift in the safeguarding of intangible cultural heritage at both the national and international level – especially in those signatory countries without

much formal experience in the safeguarding of this kind of heritage. We could even say that until the convention was passed, the world did not know the real and invaluable meaning of intangible cultural heritage. It is particularly important in those cases where elements in urgent need of protection are on the verge of disappearing. Awareness of the value of what has been bequeathed by our predecessors and what defines a cultured nation with its own tradition has increased greatly in all parts of the world. The fact that the convention necessitates the participation of the local communities where the intangible cultural heritage arose or groups that cultivate it gives the convention a particular human stamp.

Magdalena Tovornik,

vice-president of the Slovenian National Commission for UNESCO

Predgovor predstavnice Ministrstva za kulturo Republike Slovenije

Draga bralka, dragi bralec,

Konvencija o varovanju nesnovne kulturne dediščine iz leta 2003 ima med mednarodnimi pravnimi instrumenti, katerih pogodbenica je država Slovenija in za katere v njenem imenu skrbimo na Ministrstvu za kulturo Republike Slovenije, posebno mesto. V samem jedru tega dokumenta so namreč ljudje – skupnosti, skupine in posamezniki, ki svoje prakse, predstavitve, izraze, znanja in veščine prenašajo iz roda v rod, jih v odzivu na svoje okolje v sozvočju z naravo in s kulturo vedno znova ustvarjajo in iz njih črpajo svojo identiteto in pripadnost. Nosilci so tudi edino zagotovilo, da bo nesnovna kulturna dediščina, ki ima zelo oprijemljive izraze in emocionalne učinke, preživela in se prilagodila sodobnemu času. Zato z vso spoštljivostjo spodbujamo njihovo dejavno vključevanje v lokalno okolje in prepoznavanje pomena nesnovne kulturne dediščine za našo družbo in prihodnje generacije!

Špela Spanžel,

predstavnica Ministrstva za kulturo Republike Slovenije,
odgovorna za Unescove kulturne konvencije in programe

K ustvarjanju pogojev za dolgoročno in sistemsko delo smo zavezani na nacionalni ravni. V kompleksnem sklopu varovanja dediščine in mednarodnega delovanja v okviru Unesca na področju nesnovne kulturne dediščine, si na Ministrstvu za kulturo Republike Slovenije dela brez tesnega partnerskega sodelovanja s Slovenskim etnografskim muzejem kot osrednjo strokovno institucijo ne moremo niti predstavljati. Različne ravni delovanja, razpon aktivnosti in njihova dinamika – vse od identificiranja elementa nesnovne dediščine pa do podelitve listine ob njegovem vpisu na Unescov *Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva* – pa nas vedno znova vrmeta k nosilcem, ki s to dediščino živijo, jo osmišljajo in z njo bogatijo nas vse.

Foreword of the representative of the Ministry of Culture of the Republic of Slovenia

Dear Reader,

The *Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage* from 2003 holds a special place among international legal instruments to which Slovenia is a party and for which the Ministry of Culture of the Republic of Slovenia is responsible. At the very heart of this document are people – communities, groups and individuals who transfer their practices, representations, expressions, knowledge and skills from one generation to the next, and who in response to their social environment and in harmony with nature and culture continue to work creatively, drawing their identity and sense of belonging from these sources. The bearers are also the only guarantee that intangible cultural heritage, which is expressed very tangibly and has an emotional charge, will survive and adapt to contemporary times. Thus with the greatest respect we encourage their inclusion in the local social environment and recognition of the significance of intangible cultural heritage for our society and future generations.

Špela Spanžel,

representative of the Ministry of Culture of the Republic of Slovenia,
responsible for UNESCO cultural conventions and programmes

We have pledged to work at the national level to create the right conditions for long-term systemic work. In the complex field of heritage safeguarding and international measures within the UNESCO framework, the Ministry of Culture of the Republic of Slovenia cannot begin to imagine working without the cooperation of the Slovene Ethnographic Museum as the central expert institution. The different levels of functioning, the range of activities involved and their dynamics – from identifying elements of intangible cultural heritage to presentation of documents on their inclusion on the *UNESCO Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity* – always brings us back to the bearers who live with this heritage and give meaning to it, enriching all our lives.

Predgovor urednic

Dobro desetletje delovanja na področju nesnovne kulturne dediščine v okviru Unescove Konvencije o varovanju nesnovne kulturne dediščine iz leta 2003 je v Sloveniji pustilo močan pečat. Ljudje se vedno bolj zavedajo pomena njihove dediščine, ki jo vsakodnevno ohranjajo, poustvarjajo in prenašajo na mlajše generacije. Sprejetje Unescove Konvencije, ki jo je Republika Slovenija ratificirala leta 2008, je med politiki, strokovnjaki, raziskovalci, ljubitelji in predvsem nosilci dediščine spodbudila zavedanje, da je nesnovna kulturna dediščina pomemben del naše identitete, s katero ohranjamo raznolikost in medsebojno povezanost.

Osnovni ukrep implementacije Unescove Konvencije na ozemlju posameznih držav pogodbenic je popis nesnovne kulturne dediščine. Slovenski sistem vpisovanja elementov nesnovne kulturne dediščine v nacionalni *Register nesnovne kulturne*

dediščine, ki se je začel oblikovati leta 2008, temelji na sodelovanju med nosilci, stroko in politiko. Tovrstno sodelovanje se poglobljeno nadaljuje tudi v procesu priprave nominacij za vpis na Unescov *Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva*. Pri tem nemalokdaj prihaja do različnih nesoglasij in interesov, napačnih razumevanj in interpretacij. Zato je poznavanje dediščine, komunikacija z nosilci in razumevanje Unescovih smernic ključnega pomena za uspešne vpise na Unescov *Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva*, na katerega ima Republika Slovenija od decembra 2018 vpisane štiri elemente nesnovne kulturne dediščine, ki jih predstavljamo v pričujoči publikaciji. Naša želja je, da se uspešno delo na področju implementacije Unescove Konvencije v slovenskem prostoru nadaljuje tako na nacionalni kot tudi mednarodni ravni.

Anja Jerin, Adela Pukl

kustosinji Slovenskega etnografskega muzeja

Foreword of the editors

More than a decade of work in the field of the intangible cultural heritage within the framework of the UNESCO *Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage* of 2003 has left quite a mark in Slovenia. People are increasingly aware of the significance of the heritage, which they safeguard every day, help to create and pass on to younger generations. The UNESCO Convention, which was ratified by the Republic of Slovenia in 2008, encouraged among politicians, experts, researchers, enthusiasts and above all the bearers an awareness that intangible cultural heritage is an important part of our identity, through which we safeguard diversity and interconnectedness.

The basic measure for the implementation of the Convention on the territory of a signatory country is an inventory of intangible cultural heritage. The Slovene system of inscribing elements in the national *Register of the Intangible Cultural Heritage*,

which began to take shape in 2008, is based on cooperation among bearers, experts and political actors. This kind of cooperation continues in a deeper form in the process of preparing elements for inclusion on the UNESCO *Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity*. This process is often marked by various disagreements and differing interests, misunderstandings and misinterpretations. For this reason, thorough knowledge of the heritage, communication with the bearers and an understanding of UNESCO's guidelines are crucial for successful inscription on the UNESCO *Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity*, which until December 2018 included four elements of intangible cultural heritage from Slovenia, which are presented here. It is our hope that successful implementation of the UNESCO Convention in Slovenia continues both at the national and international levels.

Anja Jerin, Adela Pukl

curators of the Slovene Ethnographic Museum

Slovenija na Unescovih seznamih Slovenia on the UNESCO Lists

Republika Slovenija je članica Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo od leta 1992. Spodaj so naštetе enote dediščine iz Slovenije na različnih Unescovih seznamih, v nadaljevanju pa podrobneje predstavljamo **elemente nesnovne kulturne dediščine**, ki so bili do sedaj vpisani na Unescov *Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva*.

Seznam svetovne dediščine / World Heritage List

Škocjanske jame / Škocjan Caves (1986)

Prazgodovinska kolišča na Ljubljanskem barju / Prehistoric Pile Dwellings around the Alps (2011)

Dediščina živega srebra. Almaden in Idrija / Heritage of Mercury. Almaden and Idrija (2012)

Prvinski bukovi gozdovi Karpatov in drugih regij Evrope / Ancient and Primeval Beech Forests of the Carpathians and Other Regions of Europe (2017)

Spomin sveta / Memory of the Word

Supraseljski kodeks / Codex Suprasliensis (2007)

Biosferna območja programa Človek in biosfera / Biosphere reserves in the Man and the Biosphere Programme

Julijske Alpe / Julian Alps (2003)

Kras / The Karst (2004)

Kozjansko-Obsotelje / Kozjansko & Obsotelje (2010)

Mura / Mura River (2018)

The Republic of Slovenia has been a member of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization since 1992. Below are listed the units of heritage from Slovenia on various UNESCO lists, followed by a more detailed presentation of **elements of intangible cultural heritage** so far included on the UNESCO *Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity*.

Globalni geoparki / Global Geoparks

Čezmejni geopark Karavanke/Karawanken / Karavanke/Karawanken UNESCO Global Geopark (2015)

Geopark Idrija / Idrija UNESCO Global Geopark (2015)

Seznam mednarodno pomembnih mokrišč / List of Wetlands of International Importance

Sečoveljske soline / Sečovlje Salt Pans (1993)

Škocjanske jame / Škocjan Caves (1999)

Cerkniško jezero z okolico / Lake Cerknica and its Environs (2006)

Unescove katedre / UNESCO Chairs

Krasoslovno študijsko središče / Chair on Karst Education (2014)

Katedra o odprtih tehnologijah za prosto dostopne izobraževalne vire in odprto učenje / Chair on Open Technologies for Open Educational Resources and Open Learning (2014)

Katedra za zmanjševanje tveganj ob vodnih ujmah / Chair on Water-related Disaster Risk Reduction (2016)

Kreativna mesta / Creative Cities Network

Ljubljana – mesto literature / Ljubljana – City of Literature (2015)

Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva / Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity

Škofjeloški pasijon / Škofja Loka Passion Play (2016)

Obhodi kurentov / Door-to-door Rounds of *Kurenti* (2017)

Veščina suhozidne gradnje, znanje in tehnike / Art of Dry Stone Walling, Knowledge and Techniques (2018)

Klekljanje čipk v Sloveniji / Bobbin Lacemaking in Slovenia (2018)

ŠKOFJELOŠKI PASIJON

Škofja Loka Passion Play

Janko Šelhaus, 1936
(Arhiv Loškega
muzeja Škofja Loka /
Archive of the Škofja Loka
Museum)

Anja Jerin, 2015

Vpis na Unescov Reprezentativni seznam
nesnovne kulturne dediščine človeštva /
**Inscription on the UNESCO Representative List
of the Intangible Cultural Heritage of Humanity:**
1. 12. 2016

Geografska lokacija / Geographical location:
Škofja Loka / Škofja Loka

Nosilci / Bearers:
Posamezniki, lokalne skupnosti, skupine, društva /
Individuals, local communities, groups, associations

Opis / Description:

Škofjeloški pasijon je oblika ljudskega gledališča in spokorniške verske procesije, ki skupaj z drugimi bibličnimi prizori iz Stare in Nove zaveze (raj, smrt, kralj David, Samson, Hieronim, Skrinja zaveze) v dvajsetih prizorih prikazuje križev pot. Dramsko delo v času posta in velike noči na kar štirih lokacijah vzdolž ulic in trgov starega mestnega jedra z navdušenjem predstavljajo lokalni prostovoljni amaterski igralci.

Predstava vključuje približno 900 igralcev in 400 drugih sodelujočih, kar 75 je govornih vlog, 150 vidnih likov, 65 konjenikov, 100 Adamovih otrok, 160 prenašalcev odrov. Besedila spremljajo glasba in petje, parade konjenikov, križenosci, bičarji, Adamovi otroci ter bratovščine in cehi, glasbeniki in pevci. Zaradi zahtevnosti izvedbe se Škofjeloški pasijon izvaja le vsakih šest let.

Igra sloni na dramskem besedilu, napisanem v lokalnem narečju, kot ga je, opirajoč se na predhodne uprizoritve, leta 1721 zapisal kapucinski menih Romuald. Rokopis, ki ga hrani kapucinski samostan v Škofji Loki, je najstarejše dramsko besedilo oziroma knjiga v slovenskem jeziku (in, glede na dosegljive podatke, tudi v Evropi).

Škofjeloški pasijon tesno povezuje vse, ki so vpeti v njegovo uprizoritev, varovanje in prenos na mlajše generacije. Ima močan vpliv na prepoznavnost Škofje Loke in njene okolice ter je izjemnega pomena za lokalno identiteto.

The Škofja Loka Passion Play is a form of folk's theatre and a penitential religious procession in 20 scenes demonstrating Christ's stations of the cross, along with other biblical scenes from the Old and New Testaments (Eden, Death, king David, Samson, Hieronim, the Ark of the Covenant). The play is ardently performed by local volunteers/amateur actors during Lent and Easter time at four locations lining the streets and squares of the old town centre.

The staging involves around 900 performers and 400 other participants, among them are 75 spoken roles, 150 emphasized roles, 65 horsemen, 100 Adam's children, 160 platform carriers.

Spoken texts are accompanied by music and singing and there are parades featuring horsemen, cross-bearers, flagellants, Adam's children, and a procession of Fraternities and Guilds, musicians and singers. Due to the complexity of its staging, the Passion Play is only performed every six years.

The performance is based on a dramatic text in a local dialect, written down in 1721 by the Capuchin monk Romuald, on the basis of prior stagings. The manuscript, which is kept in the Capuchin Monastery in Škofja Loka, is considered the oldest preserved dramatic book in Slovenian (and according to available data in Europe as well).

The Škofja Loka Passion Play is strongly cohesive for everyone involved in its staging, safeguarding and transfer to younger generations. It has a huge impact on the visibility of Škofja Loka and its surrounding areas and is an important factor of local identity.

ŠKOFJELOŠKI PASIJON
Škofja Loka Passion Play

ŠKOFJELOŠKI PASIJON
Škofja Loka Passion Play

Janko Šelhaus, 1936
(Arhiv Loškega muzeja Škofja Loka /
Archive of the Škofja Loka Museum)

Janko Šelhaus, 1936
(Arhiv Loškega muzeja Škofja Loka /
Archive of the Škofja Loka Museum)

Anja Jerin, 2015

Anja Jerin, 2015

Anja Jerin, 2015

Anja Jerin, 2015

Anja Jerin, 2017

Nominacija je dostopna na spletni strani Unesca. /
Nomination is available at the UNESCO website.

OBHODI KURENTOV Door-to-door Rounds of Kurenti

Jason Gardner, 2019

Valens Vodušek, 1963
(Dokumentacija SEM /
SEM Documentation)

**Vpis na Unescov Reprezentativni seznam
nesnovne kulturne dediščine človeštva /
Inscription on the UNESCO Representative List
of the Intangible Cultural Heritage of Humanity:**
7. 12. 2017

Geografska lokacija / Geographical location:

Ptuj, Dravsko polje, Haloze, Slovenske gorice /
Ptuj, Drava plains, Haloze hills, Slovenske gorice area

Nosilci / Bearers:

Posamezniki, družine, podeželske in urbane
skupnosti, skupine, društva / Individuals, families,
rural and urban communities, groups, associations

Opis / Description:

Obhodi kurentov se izvajajo od svečnice (2. februarja) do pepelnice srede. Kurenti so sprva svoje obhode izvajali le po vaseh, od druge polovice 20. stoletja pa jih izvajajo tudi po mestu Ptuj. Skupine kurentov v spremstvu najmanj enega hudiča hodijo od hiše do hiše, na dvorišču naredijo krog, nato pa poskakujejo okrog gospodarja in gospodarice. Po prepričanju naj bi glasno zvonjenje in vihtenje ježevke pregnala vse, kar je zlega, vsakemu, ki ga obiščejo, pa prineslo srečo. Gospodarji kurentom ponudijo hrano in pijačo, ženske jim v znak naklonjenosti podarijo robčke. Prvotni nosilci šege so bili izključno moški. Po tradiciji so stari očetje šego prenašali na sinove in vnuke; le moški so namreč zmogli vzdržati fizični napor in nositi težko opravo. Od druge polovice 20. stoletja pri obhodih sodelujejo tudi ženske in otroci, ki so oblečeni v hudiče ali celo kurente.

Deli kurentove oprave – kurentije – so ovčji kožuh, volnene nogavice (gamaše), naglavna maska s šilastim nosom, z dolgim jezikom in rogovi ali peresi na vrhu, veriga s kravjimi zvonci in lesena gorjača z ježovo kožo – ježevko, na katero so privezani robci. Obstajata dve vrsti kurentov: pernati imajo ušesa iz puranjih ali gosjih peres, slamnate rogove ovite z usnjem in okrašene z večbarvnimi papirnatimi trakovi in rožami; rogati kurenti pa imajo prave goveje rogove in usnjena ali kožuhovinasta ušesa.

V preteklosti so moške iz vsega, kar so našli na kmetiji, svoje oprave izdelovali sami, danes pa jih izdelujejo lokalni mojstri domače obrti. Posebno vlogo imajo žene in dekleta, ki skrbijo za okrasitev (papirnate rože in trakovi, volnene nogavice, poslikava usnjenih obraznih mask, vezenje robčkov) in posebne pustne jedi, ki jih ob obisku ponudijo kurentom.

Door-to-door Rounds of *Kurenti* is a Shrovetide custom practised from Candlemas (2nd February) to Ash Wednesday. *Kurenti* practise their rounds through villages, and since the second half of the 20th century also through the town of Ptuj. Groups consisting of *Kurenti* and one or more devils, run from house to house, form a circle in the yard and jump around the landlord and his wife. According to their beliefs, the noisy bell-ringing and brandishing of the wooden stick will chase everything evil away and will bring happiness to everyone they visit. Householders offer them food and drink, women give out their handkerchiefs as a sign of affection. The primary bearers were only men. According to the tradition, grandfathers would pass on the custom to their sons and grandsons, as only men were able to endure such physical efforts and wear the heavy attire. Since the second half of the 20th century, women and children have been participating in the rounds often bearing a mask of a devil or even *Kurent*.

The attire of *Kurent* consists of a sheep's skin coat, woollen socks, a mask with a pointy nose, long tongue and topped with horns or feathers, a chain with cow bells, and a wooden stick with a hedgehog's skin and handkerchiefs attached. There are two types of *Kurenti*: the feathered have ears made of turkey or goose feathers, horns made of straw, tied with leather and decorated with multi-coloured paper ribbons and flowers; the horned bear genuine cow's horns and leather or fur ears.

In the past, men used to make their own attires out of anything that was available on the farm; nowadays, the attires are made by local master craftsmen. A special role is held by women and girls who are responsible for decorations (paper flowers and ribbons, woollen socks, painting of leather facial masks, handkerchiefs embroidery), and for special Shrovetide dishes which they offer to *Kurenti* during their visits.

OBHODI KURENTOV
Door-to-door Rounds of *Kurenti*

Boris Kuhar, 1966 (Dokumentacija SEM / SEM Documentation)

Miha Špižek, 2016

Adela Pukl, 2016

Jason Gardner, 2019

Jason Gardner, 2019

Adela Pukl, 2016

OBHODI KURENTOV
Door-to-door Rounds of *Kurenti*

Črtomir Goznik, 2018

Nominacija je dostopna na spletni strani Unesca. /
Nomination is available at the UNESCO website.

**VEŠČINA SUHOZIDNE
GRADNJE, ZNANJE
IN TEHNIKE**
**Art of Dry Stone Walling,
Knowledge and Techniques**
(multinacionalna nominacija / multinational nomination)

Boris Orel, 1950
(Dokumentacija SEM /
SEM Documentation)

Darja Kranjc, 2017

Vpis na Unescov Reprezentativni seznam nesovne kulturne dediščine človeštva / Inscription on UNESCO Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity: 28. 11. 2018

Geografska lokacija / Geographical location: Ciper, Francija, Grčija, Hrvaška, Italija, Slovenija, Španija, Švica / Cyprus, France, Greece, Croatia, Italy, Slovenia, Spain, Switzerland

Nosilci / Bearers: Posamezniki, družine, podeželske skupnosti, skupine, društva / Individuals, families, rural communities, groups, associations

Opis / Description:

Veščina suhozidne gradnje se kaže v zidanju funkcionalnih kamenih konstrukcij brez uporabe kakršnihkoli vezivnih elementov. Z drugimi besedami, kamen je na drugi kamen položen (skladiščenje) brez uporabe dodatnega materiala; včasih za to uporabijo suho prst. Stabilnost različnih struktur temelji na pazljivi izbiri in polaganju kamnov, ki so praviloma iz lokalnega okolja in grobo klesani (včasih tudi ne); v večini primerov kamne pridobijo ob čiščenju polj, s katerih odnašajo kamen z namenom obdelave očiščenih površin.

Vse suhozidne konstrukcije so lično izdelane in popolnoma usklajene z okoljem. So oprijemljivi pričevalci metod in praks, ki jih ljudje uporabljajo že vse od prazgodovine. Z namenom, da bi si bolje organizirali življenjski in delovni prostor, kar najbolj optimalno izkoriščajo naravne in človeške lokalne vire (pokrajino, razpoložljive materiale, značilnosti prsti, veščine in delo). Te konstrukcije so bile v preteklosti – in so še vedno – temeljni pogoj preživetja.

Suhozidne konstrukcije so neločljivo povezane s trajnostno organiziranostjo podeželskega prostora. So neprecenljive pri preprečevanju zemeljskih plazov, boju z erozijo in dezertifikacijo zemlje, zadrževanju vode, povečanju biodiverzitet, ustvarjanju primernih mikroklimatskih razmer za kmetijstvo.

S suhozidnimi strukturami se oblikujejo številne in različne krajine in ustvarjajo raznovrstni načini bivanja, kmetovanja in živinoreje: oblikujejo se terase za obdelovanje zemlje, označujejo meje, gradijo sezonska bivališča in zavetja ter staje za živali, regulirajo izpostavljenost soncu in vpliv vetra in snega na poljščine, upravljajo vodni viri itd. Prav tako pa se suhozidna gradnja uporablja na javnih površinah pri gradnji prometnih mrež, kot so ceste, poti in cestni podporniki, opazovalni stolpi, obalni predeli, vodne cisterne in zadrževalniki.

The art of dry stone is the know-how of making utilitarian stone constructions without the use of any kind of binding material; in other words, stone is placed upon stone (stacking) and no other material is used except, sometimes, dry soil. The stability of the various structures is ensured by the careful selection and placement of stones, which are customarily found locally and are roughly hewn (sometimes not hewn at all); in most cases they are gathered while clearing fields from stones in order to make them suitable for cultivation.

Dry stone structures are always tastefully made and in perfect harmony with the environment. They constitute a tangible testimony of the methods and practices people have been using – from prehistory until today – to organise their living and working space by optimising natural and human local resources (landscape, available materials, soil properties, skills and labour). This type of construction has served as a basic condition of survival and still does.

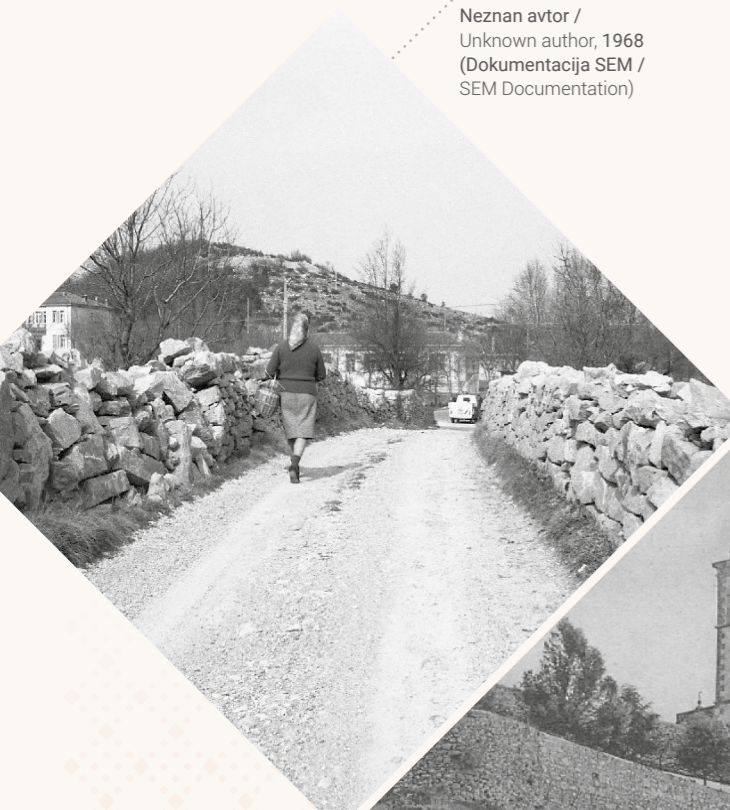
Dry stone constructions are inextricably linked with the sustainable organization of rural space. They are invaluable in: preventing landslides; combating erosion and desertification of the land; retaining water; enhancing biodiversity; creating adequate microclimatic conditions for agriculture.

Dry stone structures have shaped numerous and diverse landscapes, forming various modes of dwelling, farming and husbandry: they create terraces for cultivation, delineate boundaries of land, construct seasonal settlements and shelters as well as animal sheds, regulate sun exposure and the impact of the wind and snow on cultivations, manage water resources, etc. Dry stone has also been used in public works (transport networks, such as streets, paths and road-retaining walls, watchtowers, waterfronts, water cisterns and retentions).

VEŠČINA SUHOZIDNE GRADNJE, ZNANJE IN TEHNIKE
Art of Dry Stone Walling, Knowledge and Techniques

VEŠČINA SUHOZIDNE GRADNJE, ZNANJE IN TEHNIKE
Art of Dry Stone Walling, Knowledge and Techniques

Neznan avtor /
Unknown author, 1968
(Dokumentacija SEM /
SEM Documentation)

Miha Špiček, 2019

Darja Kranjc, 2012

Eda Belingar, 2014

Anja Jerin, 2019

Netša Kolenč, 2018

Neznan avtor / Unknown author
(Arhiv Parka Škocjanske jame /
Archive of the Škocjan Cave Park)

Nominacija je dostopna na spletni strani Unesca. /
Nomination is available at the UNESCO website.

KLEKLJANJE ČIPK V SLOVENIJI Bobbin Lacemaking in Slovenia

Marija Makarovič, 1969
(Dokumentacija SEM /
SEM Documentation)

Tanja Mlinar, 2011

**Vpis na Unescov Reprezentativni seznam
nesnovne kulturne dediščine človeštva /
Inscription on the UNESCO Representative List
of the Intangible Cultural Heritage of Humanity:**
29. 11. 2018

Geografska lokacija / Geographical location:

Slovenija / Slovenia

Nosilci / Bearers:

Posamezniki, družine, lokalne skupnosti, skupine,
šole, društva, sekcije / Individuals, families, local
communities, groups, schools, associations, sections

Opis / Description:

Klekljanje je ročna spretnost izdelovanja čipk s križanjem in prepletanjem niti, ovitih okoli posebnih lesenih struženih paličic, poimenovanih kleklji. Postopek klekljanja sledi na papirju narisane mu vzorcu, pripetemu na blazino valjaste oblike in položeno v košarico ali na leseno podlago. Pri klekljanju se uporabljajo še bucike, kvačka, škarje in naprava za navijanje sukanca na kleklje.

Čipka je izdelana iz lanenega ali bombažnega sukanca, svile, volne, umetnih materialov, kovinske žice in celo vrvi. Z uporabo čipkarskih elementov in tehnik ter prepoznavnih vzorcev z lokalnimi imeni (npr. križavke, srčkovke, pogačke, močeradovke) klekljarice ustvarjajo čipke v pasovih ali v dokončnih oblikah.

Čipka se uporablja kot okras na obleki in kot modni dodatek, na tekstilih v cerkvah in doma ter na pomembnih mestih. Čipka pa ima tudi druge družbene vloge. Je inspiracija za umetniško ustvarjanje v modi, moderni vizualni umetnosti, oblikovanju, arhitekturi in kulinaricnem ustvarjanju. Klekljanje je kreativno izražanje vseh vključenih v proces izdelovanja čipk – od risarja vzorca do klekljarice. Klekljanje ima tudi terapevtsko funkcijo.

Zaradi nekdanjega ekonomskega pomena se je klekljanje ohranilo vse do danes, ko je pretežno prostočasna aktivnost žensk, upokojenk, otrok, mladih, le redko moških; moški v procesu izdelovanja čipk v glavnem sodelujejo kot izdelovalci pripomočkov za klekljanje.

V Sloveniji se s klekljanjem kot prostočasno aktivnostjo ukvarja veliko število ljudi: posamezniki, člani društev, sekcij in skupin, šolski otroci.

Bobbin lacemaking is a handicraft skill of making lace by crossing and twisting thread wound on special wooden lathed sticks known as bobbins. The bobbin lacemaking process follows a pattern – a drawing on paper attached to a cylinder pillow in a wicker basket or on a wooden base. A bobbin lacemaker also needs pins, a crochet hook, scissors, and a tool for winding the thread on bobbins.

Lace is made of linen or cotton thread, silk, wool, artificial materials, metal thread, even rope. By using bobbin lacemaking elements and techniques and locally recognisable patterns with local names (e.g. *križavke*, *srčkovke*, *pogačke*, *močeradovke*), bobbin lacemakers make lace in bands or in finished shapes.

Lace is used to adorn clothing and fashion accessories, church and home textiles, and representative spaces. However, lace also has other social roles. It is an inspiration for artistic creations in fashion, contemporary visual arts, design, architecture, and culinary design. Bobbin lacemaking is the creative expression of all those included in the lacemaking process – the pattern designer and the bobbin lacemaker. Bobbin lacemaking also has a therapeutic function.

Due to the economic role that bobbin lacemaking had in the past, it was preserved to the present day, when it is mostly a leisure activity for women, retired women, children, young people, and less often men, who participate in the process mostly as manufacturers of bobbin lacemaking tools.

In Slovenia, bobbin lacemaking is an activity loved by many: individuals, members of societies, sections, and groups, communities, pupils at schools.

KLEKLJANJE ČIPK V SLOVENIJI
Bobbin Lacemaking in Slovenia

KLEKLJANJE ČIPK V SLOVENIJI
Bobbin Lacemaking in Slovenia

Srečo Kolar, 1974
(Dokumentacija SEM /
SEM Documentation)

Božo Uršič, 2008 (Fototeka Mestnega muzeja Idrija /
Photo Library of the Idrija Municipal Museum)

Neznani avtor /
Unknown author
(Dokumentacija SEM /
SEM Documentation)

Anja Jerin, 2015

Samo Trebižan, 2018 (Arhiv Festivala Idrijske čipke /
Archive of the Idrija Lace Festival)

Nena Židov, 2016

Anja Jerin, 2019

Nominacija je dostopna na spletni strani Unesca. /
Nomination is available at the UNESCO website.

Kontaktne informacije / Contact information

Slovenski etnografski muzej / Slovene Ethnographic Museum

Koordinator varstva nesnovne kulturne dediščine /
Coordinator for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage of Slovenia
Metelkova 2, 1000 Ljubljana, Slovenija / Slovenia
Telefon / Phone: +386 1 300 87 00
Elektronska pošta / Email: nesnovna@etno-muzej.si

Slovenska nacionalna komisija za Unesco / Slovenian National Commission for UNESCO

Kotnikova 39, 1000 Ljubljana, Slovenija / Slovenia
Telefon / Phone: +386 1 478 4799
Elektronska pošta / Email: barbara.urbanija@gov.si

Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije / Ministry of Culture of the Republic of Slovenia

Maistrova 10, 1000 Ljubljana, Slovenija / Slovenia
Telefon / Phone: +386 1 369 59 00
Elektronska pošta / Email: gp.mk@gov.si

